

MEDIÁLNA POLITIKA EURÓPSKEJ ÚNIE – II

SAMUEL BREČKA

KLúčové slová: regulácia televízneho vysielania – vytváranie jednotného televízneho trhu – smernica „Televízia bez hraníc“ – práva duševného vlastníctva – harmonizácia autorského práva a príbuzných práv – ochrana mladistvých a ľudskej dôstojnosti

V prvej časti rozsiahlejšej štúdie o mediálnej politike Európskej únie sme sa zaoberali významom, cieľmi a nástrojmi mediálnej politiky EÚ na pozadí spoločenského, kultúrneho a výchovného významu audiovizuálneho sektora. Ďalej sme venovali pozornosť základným princípom regulácie, podľa ktorých by regulácia mala vychádzať z jasne definovaných cieľov, byť minimálne potrebná na ich dosiahnutie byť technologicky neutrálna a mala by čo najužšie súvisieť s regulovanými činnosťami. Nakoniec sme informovali o zmenenom prístupe EÚ k mediálnej politike od začiatku osemdesiatych rokov, čiže od začiatkov prudkého rozvoja komerčných audiovizuálnych médií a nástupu nových informačných technológií.

Druhú časť štúdie sme vyhradili trom základným okruhom problémov. Najprv sa budeme venovať základnému legislatívnemu nástroju regulácie televízneho vysielania – smernici „Televízia bez hraníc“, ktorá svojimi ustanoveniami významne zasahuje aj do našej (pripravovanej, resp. upravovanej) mediálnej legislatívy. V ďalšej časti to budú smernice, ktoré upravujú problematiku duševného vlastníctva a autorských práv, a napokon otázky ochrany mladistvých a ľudskej dôstojnosti.

Televízia bez hraníc

Príslušné dokumenty:

– Smernica Rady (89/552/EEC) z 3. októbra 1989 o koordinácii niektorých zákonných ustanovení, regulačných opatrení a administratívnych postupov členských štátov vzťahujúcich sa na aktivity v oblasti televízneho vysielania.¹

– Smernica (97/36/EC) Európskeho parlamentu a Rady pozmeňuje znenie Smernice Rady (89/552/EEC) z 3. októbra 1989.²

– Druhá správa o aplikácii Smernice (89/552/EEC) „Televízia bez hraníc“. COM(97)523 final, 24. 10. 1997.³

¹Council Directive (89/552/EEC) of 3 October 1989 on the coordination of certain provisions laid by law, regulation or administrative action in Member States concerning the pursuit of television broadcasting activities. In: http://europa.eu.int/eur-lex/en/lif/dat/1989/en_389L0552.html

²Directive (97/36/EC) of the European Parliament and of the Council of 30 June 1997 amending Council Directive (89/552/EEC) on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the pursuit of television broadcasting activities. In: http://europa.eu.int/eur-lex/en/lif/dat/1997/en_397L0036.html

³Second Report on the Application of Directive (89/552/EEC) „Television without Frontiers“. COM(97) 523 final, 24. 10. 1997.

– Tretie oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu o aplikácii článkov 4 a 5 Smernice (89/552/EEC) „Televízia bez hraníc“ za roky 1995–1996 vrátane celkového hodnotenia aplikácie za roky 1991–1996.⁴

Prvé pokusy o celoeurópsku reguláciu televízneho vysielania siahajú do začiatku osemdesiatych rokov. Boli to roky postupujúcej demonopolizácie štátnych elektronických médií a vytvárania duálneho systému rozhlasového a televízneho vysielania v západoeurópskych krajinách. Boli to zároveň roky prudkého rozmachu komerčných televíznych staníc, ale najmä satelitnej televízie. Ak sa predtým cezhraničné vysielanie obmedzovalo na presah signálu niektorých terestriálnych staníc do blízkeho zahraničia a väčší význam malo iba pre národnostné menšiny žijúce za hranicami susednej krajiny (napríklad vysielanie maďarských televíznych staníc), zásluhou satelitnej televízie nadobúdalo čoraz väčšiu dôležitosť. Internacionalizácia televízneho vysielania sa stala realitou.

Súbežne s rozvojom komerčného televízneho vysielania sa čoraz jasnejšie črtali ekonomické aspekty audiovizuálneho priemyslu, ale aj jeho zaostávanie za hlavným konkurentom – audiovizuálnym priemyslom Spojených štátov, ktorý svojimi produkciami (filmami a televíznymi programami) stále viac zaplavoval európsky trh. Do zorného poľa európskych politikov sa čoraz zreteľnejšie dostávali dva základné ciele: postupné vytváranie celoeurópskeho televízneho (audiovizuálneho) trhu a zvýšenie konkurenčnej schopnosti európskeho audiovizuálneho priemyslu. Obidva si vyžadovali jasné mediálnopolitické opatrenia, predovšetkým jednotnú reguláciu.

Vyjadrením snahy o celoeurópsku reguláciu televízneho vysielania bola Zelená kniha o vytvorení spoločného trhu pre vysielanie z júna 1984.⁵ Načrtla možnosti vytvorenia jednotného trhu s voľným pohybom národných televíznych programov v zhode so zásadou voľného pohybu tovarov a služieb, čím zároveň zdôvodnila oprávnenosť EÚ regulovať televízne vysielanie. Zároveň nastolila potrebu smernice, ktorá by stanovila minimálne štandardy pre audiovizuálne médiá všetkých členských štátov.

Interpretáciou televízneho vysielania ako poskytovania služieb Komisia nadviazala na rozsudok Európskeho súdneho dvora vo veci Sacchi z 30. apríla 1975 a začlenila vysielanie pod Zmluvu o Európskej únii, konkrétne články 59 a 60 „o voľnom pohybe služieb v rámci EÚ“. ⁶ Bol to nielen ústupok ekonomickým záujmom Spoločenstva, ale zároveň aj prvý jednoznačný postoj orgánu EÚ k audiovizuálnemu sektoru.

Koncom apríla 1988 Komisia zverejnila návrh smernice „Televízia bez hraníc“ obsahujúci aj ustanovenia o autorských právach, ktoré sa neskôr stali predmetom samostatnej regulácie. Po rokovaní s Európskym parlamentom Komisia v marci 1988 predložila Rade upravené znenie smernice, ktoré bolo na základe rozhodnutia Rady z jej zasadania 2. a 3. decembra 1988 na ostrove Rhodos zladené so znením pripravovaného Európskeho dohovoru o cezhraničnej televízii.⁷ Po zdĺhavých rokova-

⁴Third Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on the application of Articles 4 and 5 of Directive (89/552/EEC) „Television without Frontiers“ for the period 1995–96, including an overall assessment of application over the period 1991–96. COM(98)199 final, 03. 04. 1998. In: http://europa.eu.int/comm/dg10/avpolicy/twf/art45/3download_en.html

⁵Green Paper on the establishment of a common market in broadcasting [COM(84)300 final].

⁶Pozri: A far-reaching and dynamic legal framework. In: Audiovisual policy of the European Union, CECA-CEE-CEEA Brussels 1997, s. 13.

⁷European Convention on Transfrontier Television. In: Transfrontier television. Explanatory report on the European convention (5 May 1989), Council of Europe Press 1992. Pozri aj Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky. Zbierka zákonov č. 168/1998.

niach Rada 3. októbra 1989 kvalifikovanou väčšinou prijala Smernicu (89/552/EEC), známu aj ako „Televízia bez hraníc.“

Prijatie tejto smernice treba vidieť na pozadí snahy o vytvorenie jednotného vnútorného trhu, zabezpečenie voľnej hospodárskej súťaže a posilnenie európskeho audiovizuálneho priemyslu. Vo svojej preambule argumentuje tým, že cezhraničné vysielanie je jednou z ciest k naplneniu cieľov Spoločenstva, pretože jej opatrenia umožnia zabezpečiť prechod od národných trhov k spoločnému trhu programovej produkcie a distribúcie a pomôžu vytvoriť podmienky na spravodlivú súťaž bez negatívneho vplyvu na plnenie úloh verejného záujmu televíznymi vysielacími službami.⁸

Významným cieľom smernice bolo zladit' zákonné úpravy, predpisy a správne konania členských štátov v oblasti televízneho vysielania a káblovej distribúcie programov, pretože existujúce rozdiely v národných legislatívach môžu v určitých prípadoch brániť voľnému šíreniu vysielania v Spoločenstve a odporovať pravidlám voľnej súťaže v rámci spoločného trhu. Všetky takéto obmedzenia slobody poskytovať vysielacie služby musia byť v zmysle Zmluvy o EÚ odstránené. Musí to však prebiehať koordinovane s príslušnými právnymi úpravami.⁹

V súlade s cieľom podporovať európsku audiovizuálnu produkciu smernica prináša ustanovenia o väčšinovom podiele európskej produkcie a o vyhradení určitého podielu z vysielania pre nezávislú produkciu. Argumentuje tým, že tieto opatrenia budú stimulovať nové zdroje televíznej produkcie, najmä vznik malých a stredných podnikov a že na trhu vzniknú nové možnosti uplatnenia tvorivých talentov v kultúrnych profesiách, ako aj zamestnancov v kultúre.¹⁰

Smernica okrem toho považuje za potrebné zabezpečiť ochranu televíznych divákov ako spotrebiteľov, preto upravuje používanie reklamy základnými pravidlami a normami (členské štáty si ich môžu sprísniť), ktoré nielenže stanovujú ich rozsah, ale aj zákaz propagácie tabakových výrobkov, liečiv a liečebných prostriedkov dostupných iba na lekársky predpis. Zdôrazňuje význam sponzorstva pri financovaní relácií, potrebu zaviesť do vysielania programov i reklamy pravidlá na ochranu fyzického, duševného a morálneho vývoja mladistvých, ako aj dodržiavanie osobitných záväzkov vyplývajúcich z práva vysielaním poškodených osôb na odpoveď alebo na iné rovnocenné opravné prostriedky.¹¹

Článok 26 Smernice (89/552/EEC) ustanovil, že Komisia najneskôr do piatich rokov odo dňa jej prijatia predloží Európskemu parlamentu, Rade a Výboru pre hospodárstvo a sociálne veci správu o jej plnení a v prípade potreby predloží návrhy na jej úpravu tak, aby zodpovedala vývoju v oblasti televízneho vysielania. Komisia vo svojom oznámení Európska cesta k informačnej spoločnosti – akčný plán¹² z 19. júla 1994 zdôraznila význam regulačného rámca pre obsahy audiovizuálnych služieb, ktorý by mal napomáhať voľné šírenie týchto služieb v Spoločenstve a zodpovedal by rastúcim možnostiam tohto sektora, otvárajúcim sa vďaka novým technológiám, prihliadajúc súčasne na špecifickú povahu a osobitne na kultúrne a sociologické pôso-

⁸Preambula textu smernice „Televízia bez hraníc“. In: Základné európske dokumenty v oblasti regulácie elektronických médií. Bratislava, Národné centrum mediálnej komunikácie a Výskumný servis Slovenskej televízie 1998, s. 7.

⁹Tamže, s. 8.

¹⁰Tamže, s. 10–11.

¹¹Tamže, s. 11–13.

¹² European Way to the Information Society: An Action Plan [COM(94)347 final].

benie audiovizuálnych programov bez ohľadu na spôsob ich prenosu. Rada prijala akčný plán na svojom zasadaní 28. septembra 1994 a upozornila na nevyhnutnosť posilniť konkurenčnú schopnosť európskeho audiovizuálneho priemyslu. Nakoniec hlavy štátov a vlád na zasadnutí Európskej rady v Essene v dňoch 9. a 10. decembra 1994 vyzvali Komisiu, aby pred ich ďalším zasadáním predložila návrh úpravy Smernice (89/552/EEC).

Preto 31. mája 1995 Komisia predložila návrh, ktorého cieľom bolo zvýšiť právnu istotu a novelizovať znenie Smernice (89/552/EEC) „Televízia bez hraníc“ z 3. októbra 1989. Návrh bral do úvahy zmeny na televíznom trhu, predovšetkým však zmeny vyplývajúce z technologického rozvoja, ale nerozširoval záber smernice na nové online audiovizuálne služby ako napr. video na objednávku.

Zamerail sa na doplnenie a vyjasnenie niektorých definícií, hlavne v súvislosti s jurisdikciou členských štátov voči vysielateľom, ale aj na zavedenie nových ustanovení vo vzťahu k telenákupu a k zvýšenej ochrane detí a mladistvých.

Pri druhom čítaní Európsky parlament navrhol zmeny a doplnky najmä k ustanoveniam týkajúcim sa ochrany detí, možnosti vybavenia televíznych prijímačov technickým zariadením, ktoré umožní rodičom alebo opatrovateľom filtrovať určité programy či vysielania športových podujatí.

Najväčšou novinkou smernice sa stalo vysielanie významných podujatí. Stanovili sa podmienky, pri ktorých sa má verejnosť zabezpečiť voľný prístup k vysielaniu takýchto udalostí. Každý členský štát je podľa smernice oprávnený pripraviť ich zoznam. Takéto podujatia musia byť vysielané nekódované i v prípade, že na ich vysielanie získali výlučné vysielacie práva kanály platenej televízie. Na základe zásady vzájomného uznávania členské štáty sú povinné zabezpečiť, aby jednotliví televízni vysielatelia podliehajúci ich jurisdikcii rešpektovali tieto zoznamy.

Smernica (97/36/EC) „Televízia bez hraníc“ je základným kameňom právnych predpisov v oblasti audiovizuálnej politiky EÚ. Určuje spoločné európske pravidlá umožňujúce voľný pohyb televíznych programov v Spoločenstve. Táto slobodná výmena tovarov a služieb spočíva na dvoch princípoch:

– Každý vysielateľ podlieha iba jurisdikcii príslušného členského štátu (štátu, v ktorom má sídlo). Musí však dodržiavať spoločné princípy stanovené v smernici.

– Členské štáty v zásade nemajú brániť príjmu a ďalšiemu šíreniu programov z iných členských štátov na svojom výsostnom území. Výnimka z tohto pravidla je možná iba vtedy, ak sa porušujú ustanovenia o „ochrane mladistvých a verejného poriadku“ alebo sa podnecuje nenávisť na základe rasy, pohlavia, náboženstva alebo národnosti. Smernica upravuje postupy, ktoré v prípade takéhoto obmedzenia voľného pohybu programov musia členské štáty dodržať.

Najvýznamnejšie zmeny sú v týchto oblastiach:

a) *Určovanie kritérií príslušnosti vysielateľa do jurisdikcie členských štátov*

Smernica jasne vymedzuje, do jurisdikcie ktorého členského štátu televízny vysielateľ patrí. Rozhodujúcim kritériom je najmä sídlo, v ktorom sa prijímajú rozhodnutia manažmentu týkajúce sa programu. Na ostatné kritériá sa prihliada iba v prípade, že dotýčny vysielateľ nemá sídlo v inom členskom štáte EÚ.

b) *Výlučné práva na prenosy významných podujatí*

Zvláštny význam má aj nová úprava článku 3, ktorá bola prijatá na naliehanie Európskeho parlamentu, aby prenosy z významných podujatí neprenášala iba platená televízia, ale aby boli prístupné aj pre tzv. bezplatnú televíziu. Táto úprava predpo-

kladá, že každý členský štát vypracuje zoznam významných podujatí, ktoré musia byť prenášané nezakódované i v prípade, že výlučné práva na ich vysielanie získa platená televízia. Obzvlášť dôležité pritom je, že vytvorenie zoznamu podujatí je v právomoci členských štátov a že smernica ich k tomu nezaväzuje. Avšak podľa zásady vzájomného uznávania musia členské štáty zabezpečiť, aby jednotliví vysielatelia rešpektovali tieto zoznamy. To znamená, že žiaden členský štát nesmie hatiť nekódované vysielanie iného členského štátu. Takmer všetky členské štáty oznámili, že pripravujú zoznamy významných podujatí a zaradia medzi ne významné športové podujatia ako majstrovstvá sveta a Európy vo futbale, Olympijské hry a pod.

c) *Liberalizácia reklamy, telenákupu a sponzorstva*

Upravená smernica prináša aj zmenu ustanovení o reklame. Vlastná propagácia sa dostala na rovnakú úroveň ako ostatná reklama, pritom však nie je celkom jasné, čo chápať pod vlastnou propagáciou. Verejné oznámenia a charitatívne apely neboli do rozsahu reklamy zahrnuté. Značný význam má aj nová úprava telenákupu, ktorého časový limit sa rozšíril na 3 hodiny denne. Navyše smernica vyslovene pripúšťa existenciu čisto telenákupných kanálov a kanálov pre vlastnú propagáciu. Liberalizované bolo aj sponzorstvo. V budúcnosti môžu jednotlivé relácie sponzorovať aj výrobcovia liekov.

d) *Ochrana mládeže*

Ochrana mladistvých bola predmetom rozsiahlych diskusií. Smernica zakazuje programy, ktoré môžu vážne narušiť ich fyzický, duševný alebo morálny vývoj. Takéto programy sa nesmú vysielat v kódovanej podobe, musia byť uvedené zvukovým varovaním alebo po celý čas vysielania označené vizuálnym symbolom.

Smernica obsahuje i zvláštnu kapitolu venovanú podpore a distribúcii európskej audiovizuálnej produkcie. Táto kapitola obsahuje dvojité úpravu kvót. Na jednej strane sa členské štáty v rámci svojich možností a primeranými prostriedkami majú postarať o to, aby vysielatelia venovali 10 percent vysielacieho času (s výnimkou spravodajstva, športu, súťažno-zábavných programov, teletextu a telenákupu) alebo 10 percent programového rozpočtu európskym dielam nezávislých producentov, na druhej strane majú väčšinu vysielacieho času venovať európskym dielam.

Termín implementácie smernice bol stanovený na 30. decembra 1998. Jej ďalšia revízia sa predpokladá do 30. júna 2002.

Ochrana duševného vlastníctva – autorské právo

Príslušné dokumenty:

– Smernica (92/100/EC) o práve na pôžičku a prenájom a o niektorých príbuzných právach.¹³

– Smernica Rady (93/83/EC) z 27. septembra 1993 o koordinácii určitých predpisov týkajúcich sa autorského práva a práv príbuzných autorskému právu platných pre satelitné rozhlasové vysielanie a káblovú retransmisiu.¹⁴

¹³Directive (92/100/EC) relating to the right to loan and rent and certain connected rights.

¹⁴Directive (93/83/EC) relating to the co-ordination of certain regulations concerning copyright and rights related to copyright applicable to radio broadcasting via satellite and to retransmission via cable.

- Smernica (93/98/EC) o harmonizácii trvania ochrany autorského práva.¹⁵
- Návrh Smernice Európskeho parlamentu a Rady o harmonizácii určitých aspektov autorského práva a príbuzných práv v informačnej spoločnosti.¹⁶

Komisia už v Bielej knihe o dobudovaní vnútorného trhu z roku 1985 konštatovala, že oblasť ochrany autorského práva a príbuzných práv patrí k tým oblastiam, v ktorých harmonizácia práva má rozhodujúci význam pre rozvoj vnútorného trhu. Začiatkom deväťdesiatych rokov bolo prijatých niekoľko smerníc o právnej ochrane počítačových programov, práve na pôžičku a prenájom a niektorých príbuzných práv, o koordinácii určitých predpisov týkajúcich sa autorského práva a práv príbuzných autorskému právu platných pre satelitné rozhlasové vysielanie a káblovú retransmisiu a o harmonizácii trvania ochrany autorského práva a právnej ochrane databáz.

Keďže rozvojom nových informačných technológií a vstupom do informačnej spoločnosti vznikajú nové problémy v oblasti autorského práva, Komisia v roku 1995 zverejnila Zelenú knihu o ochrane autorských a príbuzných práv v informačnej spoločnosti, ktorej cieľom bolo vyvolať celoeurópsku diskusiu a konzultácie o tomto problémovom okruhu. V roku 1997 na výsledky diskusie a konzultácií nadviazal návrh smernice s dvojakým cieľom: zlepšiť ochranu duševného vlastníctva a bojovať proti nedovolenému rozmnožovaniu, ale aj uľahčiť prístup užívateľov k informačným a audiovizuálnym službám, pričom by sa vytvorili rovnaké rámcové podmienky v celej Európe. Komisia v Zelenej knihe konštatovala, že tovary a služby, ktorých obsah podlieha ochrane podľa autorského práva, predstavujú 5–7 percent HDP Spoločenstva a tento podiel sa bude zvyšovať. Predpokladá sa, že elektronický online prenos hudby v nasledujúcich rokoch získa 15-percentný podiel na celkovom hudobnom trhu, čo predstavuje príjem 2 miliardy dolárov v Európe.

Návrh smernice je zameraný na harmonizáciu nasledovných právnych predpisov:

- právo rozmnožovania,
- právo verejnej reprodukcie,
- právna ochrana integrity technických identifikačných a ochranných systémov,
- právo šírenia.

Ťažiskom smernice má byť najmä ochrana nových produktov, ako sú CD, CD-ROM, DVD a služby online.

K ochrane duševného vlastníctva v súvislosti s rozvojom nových informačných technológií a vstupom do informačnej spoločnosti zaujala stanovisko aj skupina na vysokej úrovni pre audiovizuálnu politiku pod predsedníctvom komisára Marcelina Oreju v správe Digitálna éra – Európska audiovizuálna politika.¹⁷

Skupina okrem iného konštatovala, že autorské právo poskytuje umelcom, tvorcom a celému priemyslu tvorby obsahov základné vlastnícke práva, ktoré im umožňujú zarábať si na živobytie a zabezpečovať si príjmy. Z hľadiska audiovizuálnej politiky preto predstavuje kľúčový prvok. Rozsah a kvalita autorskej ochrany determinuje majetok a finančné prostriedky podnikov v audiovizuálnom sektore. Ak určitý podnik nemá zabezpečené výlučné práva na kontrolu komerčného využitia svojej pro-

¹⁵Directive (93/98/EC) relating to the duration of protection of royalties and related rights.

¹⁶Proposal for a European Parliament and Council Directive on the Harmonization of certain aspects of copyright and related rights in the Information Society. COM(1997)628 final, 10. 12. 1997.

¹⁷The Digital Age: European Audiovisual Policy. Report from the High Level Group on Audiovisual Policy, chaired by Commissioner Marcelino Oreja. 26. 10. 1998.

dukcie, stráca majetok. Podniky musia mať právo kontroly nad obsahmi, ktoré produkujú a financujú. Spoločenstvo by sa preto malo venovať problému autorských práv súvisiacich so zamestnaním a zasadiť sa o to, aby sa aj v priemysle tvorby obsahov uplatnila zásada platná v softvérovom priemysle, že diela vytvorené v rámci pracovnej zmluvy môžu podniky zhodnocovať v plnom rozsahu.

Piráctvo, čiže ilegálna výroba kópií, je pre audiovizuálny priemysel obrovský problém, ktorý sa digitalizáciou ešte zväčší. Na boj proti nemu sú nevyhnutné náležité technické prostriedky, samotné však problém nevyriešia. Rovnako potrebná bude silná právna ochrana. Príslušné opatrenia treba prijať a presadzovať na celosvetovej úrovni.

Na diplomatickej konferencii WIPO (World Intellectual Property Organisation – Svetová organizácia duševného vlastníctva, Ženeva 1996) prijaté zmluvy poskytujú základný rámec na prvé zákonné opatrenia. Účinné uplatnenie zmluvy WIPO o autorskom práve a zmluvy WIPO o predstaveniach a zvukových záznamoch môže byť významným podnetom, ako pozdvihnúť minimálnu úroveň ochrany autorských práv na celom svete, najmä v digitálnej distribúcii. Spoločenstvo a jeho členské štáty by mali ratifikáciu zmlúv WIPO považovať za naliehavú záležitosť a podporiť ich uplatňovanie na celom svete.

Skupina na najvyššej úrovni sa zhodla na tom, že najväčší význam pre audiálny a audiovizuálny sektor v Európe má Európskou komisiou v decembri 1997 prijatý návrh smernice o autorskom práve a príbuzných právach v informačnej spoločnosti.¹⁸ Skupina privítala tento návrh, zároveň však zdôraznila, že v niektorých oblastiach si vyžaduje vylepšenie, uvedené v týchto odporúčaniach:

Správny systém autorského práva má pre rozvoj sektora existenčný význam. Najmä:

- Podniky majú mať právo kontroly nad obsahmi, ktoré produkujú a financujú.
- Umožniť online obchod s duševným vlastníctvom znamená obmedziť výnimky pre súkromné kopírovanie na analógovú oblasť. Príslušné direktívy pre počítačový a databázový sektor zaručujú počítačovému priemyslu právo podmieňovať súkromné kopírovanie licenciou. Rovnakú zásadu treba uplatniť aj v audiovizuálnom priemysle.
- Technologická ochrana pred neoprávneným prístupom k obsahom chráneným autorským právom alebo ich ilegálnym šírením nadobudne v podmienkach globálneho elektronického trhu rozhodujúci význam. Budúca smernica by preto mala zakázať obchádzanie takýchto technológií.
- Terajšie výnimky pre kopírovanie treba obmedziť.
- Operátori telekomunikácií a iní operátori sietí by mali spolupracovať v boji proti pirátstvu.

S kritikou na návrh smernice sa ozvali aj viaceré členské štáty. Nemecko mu napríklad vyčítalo, že by sa výrazne obmedzila možnosť členských štátov uplatniť výnimky vo vzťahu k rozmnožovaniu a šíreniu diel pod ochranou autorského práva. Pritom je dôležitý vyvážený vzťah medzi ochranou autora a možným uplatnením výnimiek (povoleniu autora nepodliehajúce rozmnožovanie pre potreby spravodajstva, kritiky a recenzií a pod.). Ochrana autorského práva nemôže byť absolútna. Nemecko vyslovilo aj obavu, že smernica nedovolí elektronickú archiváciu chránených diel. Knihovníci požadujú možnosť elektronickej archivácie a rovnaký prístup európskych občanov k elektronickým databázam ako ku knihám.

¹⁸COM(97)628 final.

Fonografický priemysel kritizoval návrh smernice pre nedostatočné opatrenia voči digitálnemu pirátstvu. Podľa neho je nelegálna už aj výroba a distribúcia prístrojov určených predovšetkým na obchádzanie autorského práva. Keby tieto zariadenia boli určené aj na legálnu komerčnú činnosť, nemusel by ich návrh smernice zakazovať.

Európska únia vydavateľov tlače a technologický priemysel (EACEM – Európska asociácia výrobcov zábavnej elektroniky) kritizovali návrh smernice, že je nedostatočný na to, aby zabránil použitiu širokej palety technických zariadení, ktoré možno využiť na porušenie autorských práv.

Ochrana mladistvých a ľudskej dôstojnosti

Príslušné dokumenty:

- Zelená kniha o ochrane mladistvých a ľudskej dôstojnosti.¹⁹
- Oznámenie Komisie o následných opatreniach k Zelenej knihe s návrhom odporúčania Rade.²⁰
- Rozhodnutie Rady k Zelenej knihe o ochrane mladistvých a ľudskej dôstojnosti v audiovizuálnych a informačných službách zo 17. februára 1997.²¹
- Odporúčanie Rady z 28. mája 1998 k zvýšeniu konkurenčnej schopnosti európskych audiovizuálnych a informačných služieb podporou národných rámcov zameraných na dosiahnutie porovnateľnej a účinnej úrovne ochrany mladistvých a ľudskej dôstojnosti.²²

Rozvoj audiovizuálnych a informačných služieb v Európskej únii si vyžaduje nielen vhodné ekonomické a politické podmienky, ale aj určitú úroveň ochrany záujmov európskych občanov. Zelenou knihou Komisia iniciovala rozsiahlu diskusiu o probléme ochrany mladistvých a ľudskej dôstojnosti v audiovizuálnych a informačných službách, poskytovaných na všetkých nosičoch (televízia, online služby, služby na internete).

Zelená kniha bola prvým pokusom o reflexiu etickej dimenzie informačnej spoločnosti a možností ochrany záujmov verejnosti. Do diskusie sa zapojili početné európske inštitúcie, členské štáty a všetky zainteresované strany (priemysel, užívatelia, konzumenti). Diskusia priniesla prvú sériu záverov, ktoré boli predložené Rade 30. júna 1997 ako pracovný dokument Komisie.

Následné konzultácie dospeli k zhode o návrhu pre odporúčanie Rady, prezentované v oznámení pre Komisiu [COM(97)570 final]. Toto odporúčanie Rada prijala 28. mája 1998 (oficiálne prijatie 24. septembra 1998). Odporúčanie je prvým právnym dokumentom týkajúcim sa audiovizuálnych obsahov služieb online a internetu a vzťahuje sa na všetky elektronické médiá:

¹⁹Green Paper on the Protection of Minors and Human Dignity in Audiovisual and Information Services [COM(96)483 final].

²⁰Communication on the follow-up to the Green Paper on the Protection of Minors and Human Dignity in Audiovisual and Information Services, Proposal for a Recommendation [COM(97)570 final].

²¹Council Conclusions of 17 February 1997 on the Green Paper on the protection of minors and human dignity in the audiovisual and information services. Official journal No. C 070, 06/03/1997 P. 0004–0004.

²²Council Recommendation of 24 September 1998 on the development of the competitiveness of the European audiovisual and information services industry by promoting national frameworks aimed at achieving a comparable and effective level of protection of minors and human dignity. Official journal No. L 270, 07/10/1998 P. 0048–0055.

– Vyzýva televízny priemysel, aby experimentoval s novými digitálnymi prostriedkami rodičovskej kontroly (osobné kódy, filtrovací softvér a kontrolne čipy), čo však neznamená, že vysielatelia budú zbavení zodpovednosti v tejto oblasti.

– Vyzýva operátorov služieb online a tých, čo pracujú prostredníctvom internetu, aby vypracovali etický kódex s cieľom efektívnejšie uplatňovať legislatívu v tejto oblasti.

Odporúčanie harmonizuje s doterajšími regulačnými rámcami EÚ a jej členských štátov. Zároveň je východiskom pre tvorbu samoregulácie na národnej úrovni. Tá sa má opierať o tri zásady: 1. zaangažovanie všetkých strán, ktorých sa týkajú etické kódexy (správania) – (verejné orgány, mediálny priemysel, dodávatelia služieb a prístupu k službám); 2. uplatnenie kódexu v mediálnom priemysle a 3. vyhodnocovanie účinnosti opatrení.

Odporúčanie úzko súvisí s Akčným plánom na podporu bezpečného (neškodného) využívania internetu, ktorý prijal Európsky parlament a Rada EÚ rozhodnutím (267/1999/EC) z 25. januára 1999. Jeho cieľom je:

– podnietiť zainteresovaných (priemysel, užívateľov) na prijatie a uplatňovanie primeraného systému samoregulácie,

– propagovať a iniciovať rozvoj technických aplikácií na kontrolu obsahov internetu,

– upozorniť a informovať rodičov a učiteľov najmä prostredníctvom ich vlastných združení,

– podporiť spoluprácu a výmenu skúseností na európskej a medzinárodnej úrovni,

– uľahčiť koordináciu v Európe a medzi zainteresovanými stranami,

– zabezpečiť kompatibilitu jednotlivých prístupov v Európe.

Na dosiahnutie týchto cieľov akčný plán vytýčil niekoľko sfér činnosti:

1. Vytvorenie bezpečného prostredia

Kooperácia priemyslu a funkčný systém samoregulácie predstavujú podstatné prvky v úsilí o limitovanie toku ilegálnych obsahov na internete.

1. 1. Vytvorenie európskej siete horúcich liniek

Efektívny spôsob reštrikcie ilegálnych materiálov si vyžaduje zriadiť európsku sieť stredísk (známych ako horúce linky), ktoré by monitorovali tok ilegálnych obsahov na internete a vzájomne sa informovali. Sankcie by zostali v právomociach národných orgánov pri rešpektovaní rozdielov národných právnych systémov a kultúry.

1. 2. Samoregulácia a kódexy správania

Aby aj priemysel mohol účinne pomôcť v obmedzovaní toku ilegálnych a škodlivých obsahov na internete, i podniky sa musia v rámci samoregulácie riadiť kódexmi správania. Samoregulačný mechanizmus by mal zabezpečovať vysokú úroveň ochrany a transparentnosti. Zároveň je potrebné vypracovať celoeurópske zásady kódexov správania, získať konsenzus na ich aplikáciu a podporu na ich uplatňovanie.

2. Vytvorenie filtračných a hodnotiacich systémov

Bezpečné využívanie internetu si vyžaduje ľahkú identifikáciu jeho obsahov. To možno dosiahnuť pomocou hodnotiaceho systému, popisujúceho obsah v súlade so všeobecne uznávanou klasifikáciou, a filtračného systému, ktorý umožňuje užívateľom vyberať si obsah podľa želania.

2. 1. Prezentácia predností hodnotiacich a filtračných systémov

Niektoré členské štáty v poslednom období publikovali podrobné správy o tom, aké úlohy pre ich národné regulačné rámce prináša zavádzanie a rozširovanie služieb internetu. Tieto správy akceptujú a podporujú prístup Spoločenstva. Vo Francúzsku

je to správa Štátnej rady (Conseil d'Etat) Internet a digitálne siete²³ a v Írsku Nelegálne a škodlivé využívanie internetu.²⁴ Európska komisia ponúka záujemcom odbornú štúdiu Rodičovská kontrola televízneho vysielania.²⁵

Adresa autora: PhDr. Samuel Brečka, Mediálne informačné centrum – Odbor mediálnych informácií, Pionierska 4, 812 46 Bratislava
T + F: 07/4437 2315, e-mail: brecka@micsk.sk

Media Policy of the European Union – II.

Samuel Brečka

Keywords: TV broadcasting regulation – establishing of the single TV market – „Television without Frontiers“ Directive – intellectual property rights – harmonization of copyright and related rights in the information society – protection of minors and human dignity

The second part of relative extensive study is devoted to three basic issues. Firstly, we discuss the most important legal instrument in the field of television broadcasting regulation, namely the „Television without frontiers“ Directive. The new Directive was adopted in the summer of 1997 by the European Parliament and the Council of Ministers and creates a legal framework enabling television operator to develop their activities in the European Union. Approximately thirty improvements have been made to the 1989 directive and the provisions for harmonisation affect in particular advertising, teleshopping, the protection of minors, right to reply and sponsorship, while the principal objective remains to create the necessary legal con-

ditions for the free circulation of television programmes in Europe.

In the second part of the study we examine how the intellectual property rights are harmonised in directives relating to coordination of certain regulations concerning copyright and rights related to copyright. In this context we mention three directives and one proposal for a European Parliament and Council Directive on the Harmonization of certain aspect of copyright and related rights in the Information Society. Finally, we speak about the protection of minors and human dignity in audiovisual and information services. Accordingly, we refer to some documents (Green Paper, Council Conclusion, and Council Recommendation) on these issues.

²³Internet et les réseaux numériques.

In: <http://www.internet.gouv.fr/francais/textesref/rapce98/accueil.htm>

²⁴Illegal and harmful use of the Internet – First report of the working group – Department of justice, equality and law reform.

In: <http://www.irlgov.ie/justice/Publications/Internet%20Submissions/subnet3.htm>

²⁵Parental Control of Television Broadcasting.

In: http://europa.eu.int/comm/dg10/avpolicy/key_doc/parental_control/index.html